

YU ISSN 0579-0263

ИСТОРИЈА

СПИСАНИЕ НА СОЈУЗОТ НА ДРУШТВАТА
НА ИСТОРИЧАРИТЕ НА СР МАКЕДОНИЈА

40 ГОДИНИ ОД НОВ
И РЕВОЛУЦИЈАТА

год. XVII

СКОПЈЕ 1981

БРОЈ 1

Издавачки совет: претседател, ВОИСЛАВ КУШЕВСКИ, членови: ТРАЈАН АНГЕЛЕВСКИ, ВЕЛИМИР БРЕЗОВСКИ, ТАТЈАНА ВЕСЕЛИНОВА, НАУМ ДИМОВСКИ, СПАСЕ КУЉАН, ГАЛЕНА КУЦУЛОВСКА, ХРИСТО МЕЛОВСКИ, СИМО МЛАДЕНОВСКИ, ДАРИНКА ПАЧЕМСКА, ЉУБИЦА СТАМАТОСКА, АЛЕКСАНДАР СТОЈАНОВСКИ, БЛАГОЈА ЦВЕТКОВСКИ.

Редакција: АЛИ ВИШКО, НАУМ ДИМОВСКИ, РИСТО МЕЛОВСКИ, РАСТКО ТЕРЗИОСКИ, НИКОЛА ЧИНГО

Главен и одговорен уредник: ХРИСТО МЕЛОВСКИ

Секретар на редакцијата: ДАРИНКА ПАЧЕМСКА

Издавач: Сојузот на друштвата на историчарите на СР Македонија

Јазична лектура. ЉУБИЦА СТАНКОВСКА

Насловната страна ја изработи БИСЕРКА ФИЛИПОВА

Адреса на редакцијата и на администрацијата
Сп. „Историја“, Филозофски факултет, Историски семинар, Скопје

Препечатувањето се дозволува во согласност со редакцијата и наведувањето на изворот. Списанието излегува двапати годишно ракописите не се враќаат; годишна претплата изнесува за членови на Сојузот на друштвата на историчарите 60 динари, за нечленови и установи 75 динари, за странство 150 динари за ученици и студенти 30 динари

Претплатата се уплатува на чековна сметка: 40100-678-955, СОК, Скопје, Сојуз на друштвата на историчарите на СРМ — за „Историја“

Универзитетска печатница „Кирил и Методиј“ — Скопје

Тираж 3 000 примероци

СО Д Р Ж И Н А

Лазар Мојсов , Во темелот на Револуцијата стои Титовото дело —	7
Љупчо Арсов , 11 октомври — предвесник на слободата и државноста — — — — —	27

СТАТИИ — ПРИЛОЗИ

Јосип Броз Тито , Секавања и пораки по повод 30 годишнината од победата над фашизмот — — — — —	41
Михајло Апостолски , Титовата стратегија во НОВ и револуцијата на народите и народностите на Југославија — — — — —	69
Славка Фиданова , Улогата на субјективниот фактор во Скопје во мартовските настани во 1941 година — — — — —	91
Владо Ивановски , Растислав Терзиоски , Априлската војна и окупацијата во Македонија 1941 — — — — —	97
Зоран Лакиќ , Востанието во Црна Гора од 13 јули 1941 година —	119
Душан Живковиќ , Владо Ивановски , Создавање и развој на револуционерната власт во Југославија 1941—1945 година — —	141
Даринка Пачемска , Улогата на напредните студенти во стручните здруженија на Филозофскиот факултет во Скопје во годините пред априлската војна (1938—1941) — — — — —	165
Ристо Кирјазовски , Борбата на Македонците од Егејска Македонија за примена на македонскиот литературен јазик — — —	179

НАСТАВА

Стеван Безданов , Воспитувањето и образованието во документите и револуционерната акција на КПЈ/СКЈ (1919—1979) — —	201
Благоја Цветкоски , Востанието во Македонија 1941 година — —	233
Војо Кушевски , Традиционалните револуционери мотиви во личното творештво на Народнослободителната војна и револуцијата во Македонија и нивната дидактичка вредност —	243
Томо Томоски , Кратки ученички хроники за НОБ во Македонија —	263

СЕКАВАЊА

Ката Илиева-Поцкова , Штрајкот на монополските работници во мај 1941 година во Струмица — — — — —	275
--	-----

ХРОНОЛОГИЈА

Надежда Цветковска , Ристо Кирјазовски , Хронологија на настани-те во Македонија во 1941 година — — — — —	283
---	-----

БИБЛИОГРАФИЈА

Наум Димовски, Прилог кон библиографијата за идејноста во наставата по историја — — — — — 307

КРИТИКИ И ПРИКАЗИ

М. Ј., Leksikon Narodnooslobodilačkog rata i Revolucije u Jugoslaviji 1941—1945 — — — — — 311

И. К., Егејска Македонија во НОБ, 1948 — — — — — 313

Д. П., Борис Тренески, Тито за информирањето — — — — — 317

Р. Х., Минхенскиот договор и југословенските народи — — — — — 319

СПИСОК НА СОРАБОТНИЦИ

СПИСОК НА СОРАБОТНИЦИ КОИ ГО РАСТУРААТ СПИСАНИЕТО

СОДРЖАНИЕ

Лазар Мойсов. В фундаменте Революции стоит дело Тито — — —	7
Люпчо Арсов, 11 октября — предвестник свободы и государственности	27

СТАТЬИ

Иосип Броз Тито. Воспоминания и думы по поводу 30-летия со дня победы над фашизмом — — — — —	41
Михаило Апостолски. Стратегия Тито во время НОВ и Революции народов и народностей Югославии — — — — —	69
Славка Фиданова. Роль субъективного фактора в мартовских событиях 1941 года в г. Скопье — — — — —	91
Владо Ивановски, Рагислав Терзиоски. Апрельская война и оккупация Македонии в 1941 году — — — — —	97
Зоран Лакич. Восстание в Черногории 13 июля 1941 года — — —	119
Душан Живкович, Владо Ивановски. Создание и развитие революционной власти в Югославии в 1941—1945 г. — — — — —	141
Даринка Пачемска. Роль прогрессивного студенчества в студенческих кружках и обществах на Философском факультете в Скопье в годы перед апрельской войной (1938—1941) — — — — —	165
Ристо Кирьязовски. Борьба македонцев в Эгейской Македонии за употребление македонского литературного языка — — — — —	179

ОБУЧЕНИЕ

Стеван Безданов. Вопросы воспитания и образования в документах и революционной деятельности КПЮ/СКЮ (1919—1979) — —	201
Благоя Цветкоски. Восстание в Македонии в 1941 году — — — —	233
Войо Кушевски. Традиционные революционные мотивы в произведениях изобразительного искусства о Народно-освободительной войне и революции в Македонии и их дидактическая ценность — — — — —	243
Томо Томоски. Короткие хроники школьников о НОБ в Македонии	265

ВОСПОМИНАНИЯ

Ката Илиева-Поцкова. Забасовка табачников г. Стерумицы в мае 1941 г. — — — — —	275
--	-----

ХРОНОЛОГИЯ

Надежда Цветковска, Ристо Кирьязовски. Хронология событий в Македонии в 1941 году — — — — —	283
---	-----

